

Inserati se sprejemajo in velja ristopna vrata:

4 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

4. ročnino prejema opravištvu (administracija) in akciji na Dunajski cesti št. 15 v Medijatorji hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četr let . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četr let . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Po volitvah.

Odkar so se začeli narodnjaki zopet vdeleževati mestnih volitev ljubljanskih, katerih so se prej več let zdrževali, kaže se tako silen in vesel napredek narodne stranke, da smemo že zdaj po vsi pravici vsklikniti, da Ljubljana je za nemškustvo zgubljena. Najprej smo se z nemškutarji skušali v tretjem razredu, ter jim ga vzeli že pri prvem napadu. Toda razloček glasov ni bil še zdaten, ker so imeli naši nasprotniki tadaj še okoli 90 glasov, naši pa le kakih 50 več. Toda število narodnih volilcev je naraščalo od leta do leta, ono nemškutarskih pa se je v ravno tej meri zmanjševalo. L. 1879 imeli so naši kandidatje 150 glasov, nasprotni pa še 57; lani so naši kandidatje dobili že 176 in letos celo 189 glasov, med tem ko so nasprotniki obakrat vjeli komaj 47 do 50 glasov. Ta razred je toraj za nemškustvo zgubljen in mi se le čudimo, da se še najdejo možje, ki hočejo od konstitucionalnega društva sprejeti kandidaturu v tem razredu in služiti svetu v posmeh. Zlasti pa se čudimo, da sta poleg Detterja, Hanselna in Mahra kandidirala Luckmann in Bamberg, kterima pač ne bi bilo treba z nasprotovanjem proti narodu slovenskemu skruniti poštenih svojih imen. Poslednji bi moral razum tega še pomisliti, da je ta kandidatura slabo priporočilo za ponovitev pogodbe z vlado glede tiskanja vradnega lista. Kdor ima svoj glavni zaslužek od vlade, tisti se pač sam s kruhom skrega, ako s svojim ravnanjem zakrivi, da se mu mora ta zaslužek odvzeti. In drugoga

vladi pri ponovitvi omenjene pogodbe pač ne bode ostalo. Nečemo omenjati, da je vredništvo razdeljeno med dva po načelih in namenih svojih čisto nasprotna moža, katerih eden z domačimi novicami pokvari, kar skuša drugi s političnimi spisi doseči; tudi tiskarskih pomot, kakoršnje smo zadužili omenjali, ne bomo g. lastniku v krivdo šteli; ali ko bi vse to bilo v najlepšem in najboljšem redu, vlada vendar nikakor ne sme trpeti, da se očitno med njene najbolj zaklete sovražnike postavijo oni, ki so kot lastniki in izdajatelji vradnega lista prvi poklicani vlado podpirati.

Še več kakor v tretjem razredu, si je narodna stranka v malem času pridobila v drugem razredu. V tem oddelku poskušala je letos še le v tretje svojo srečo. Toda koliki napredek je storila v dveh letih! L. 1879 imeli so naši kandidatje samo 132, nasprotni pa 280 glasov, volitve pa se je v vsem skupaj vdeležilo 407 volilcev. Lani pridobili smo bili že čez 100 volilcev, ker so dobili naši kandidatje že do 242, nasprotni pa do 289 glasov. In letos je ta razloček še veliko manji, ker imajo naši kandidatje že do 274 glasov, med tem ko je število nasprotnih glasov padlo na 287 do 279 glasov. Nemškutarji so spravili na volišče vse svoje ljudi, in vendar so imeli še manj glasov ko prej. Narodnjakov bilo je k nesreči ravno ta čas kakih 6 zbolelo, nekaj strahopetnežev pa je tudi letos ostalo doma, sicer bi bili naši kandidatje že zdaj gotovo zadobili večino.

Od vradnikov jih je kaj malo glasovalo

za narodne kandidate, dasiravno jim ni moglo biti neznano, da bi bila njih izvolitev po smislu vladinem. Toda naši gospodje vradniki so še vedno tako zaljubljeni v tisto liberalno dobo, po kateri jim je bilo svobodno delati, kar koli so hotli, ako je bilo le narodni stranki slovenski na vkvar, da še zdaj nečejo verjeti, da prejšnja liberalna stranka v Avstriji več ne gospoduje. Njim se je prej jako dobro godilo, ko je njih volja nadomestovala postavu, zato bi najraje, da bi se zopet povrnili oni srečni časi, in da bi prej ko mogoče pobrala kopita sedanja vlada, ki gospodom vradnikom ne pusti šariti, kakor bi sami hotli. Kar smo že zadnjič omenjali, to se je še očitneje govorilo in se je tudi po volilnem vspehu potrdilo. Videli smo namreč, kako so prišli na volišče nekteri vradniški predstojniki in za njimi cela rajda podložnih vradnikov, ki so vsi po zgledu svojih prvakov glasovali za vladi nasprotne kandidate. Od nekega takega načelnika so celo pripovedovali, da je nekega družega višjega vradnika vprašal, je li narodni kandidat B. prej njega prosil dovoljenja, da sme kandidirati, ker bi sicer škodo trpela njegova veljava kot predstojnika njegovega. Kje pa je veljava vladina, ako se gospodje vradniki tako malo zmenijo za njene želje in namene? Ali si ti ljudje res domišljujejo, da so prve in najvišje glave na Kranjskem, in da se jim mora zato, ker so nemškutarji, vklanjati vse, od gospoda deželnega predsednika doli do zadnjega briča? Gorje vradniku, ki bi si bil drznil pri prejšnji vladi kaj takega poskusiti!

Okrožnica o prvih slovanskih prosvetiteljih.

(Dalje.)

Naposled povejte mi Grki, ki se toliko pritožujete, je li cerkva katoliška kriva ali Slovani, da so fanarioti porabili občno nesrečo, da so se priplazili cerkvi slovanski na polotoku balkanskem do srca, da jej iztrgajo pri službi božji narodni jezik iz ust, da jej vsilijo za višje časti cerkvene svoje ljudi, katerim je bila ljubša volna in mleko, nego korist in prospeh svojih ovac. Ne navajam tega, da bi koga žalil ali hotel ponavljati stare rane, ker to ne pristoja ne poklicu mojemu, ne mojemu srcu, in ker vem, da je čas nam, ne prepirati se, marveč združevati in si bratovski pomagati, pač pa sem navel to, da mater svojo, cerkev katoliško opravičim in Slovane opomnim, da jih vabijo vzgled svetih apostolov Cirila in Metoda in vse onodobne okolnosti, združiti se s stolico rimsko in pri njej iskati obrambe in miru. Vprašanje vzhodno je dozorelo, a skrivnost nam je še, kaj bode s Solunom in Carigradom. Ne bojim se izpovedati pred Bogom in svetom, da krasna cerkev sv. Sofije v Carigradu čim prej pride v krščanske roke ter da v njih zopet čez toliko stoletij oglasi se beseda

božja in ponove svete skrivnosti naše. Naj se pa reši vprašanje vzhodno kakorkoli, naj prideta Solun in Carigrad v čegar si bodi oblast, vsakako je gotovo, da se stara podoba dveh svetov vzhodnega in zapadnega in njih medsobojnega tekmovanja ne povrne več nikdar. Davno vže počiva v grobu, čas bi vže bil, da se tudi razkol, kteremu bila je povod, pokoplje in uniči na veke. — Mnogi, ki to čita, morda poreče: vse to je lepo in dobro, ali ta jedinstvo katero ti priporočam tako vroče, se je izvrgla v teku časa in v nevarnost spremenila vsem posebnostim, ki so narodom mile in drage. — Prepričan sem, da je bojazen ta in sumnja povsem neopravičena, kar hočem dokazati iz življenja in delovanja naših apostolov. —

Sveta vera je največi in najboljši dar na tem svetu. V njej in ž njo prebiva in deluje Bog z bitjem in svitom svojim, z ljubeznijo in milostjo svojo. Prešinjati pa mora sveta vera vse življenje in delovanje človekovo; ona naj ga poboljša in prerodi, ona naj ga povzdigne in oplemeni, ona naj teši in tolaži v vseh nezgodah v življenji; sveta vera naj posveti vse njegove namene ter ga vodi k poslednjemu namenu, da srečno premaga vse ovire. To je prva in največa potreba ne le posameznim, marveč vsakemu narodu in društvu. Ako živi

kak narod vedno v dvomu in bojazni, ki se nikdar ne vstavi, marveč vedno veter seje in ploho žanje, ki strast in poželjivost povzdiga na oltar, ki javno odobrava vsakovrstno zločinstvo, tatvino in umor, ki pod plaščem svobode in omike gazi in tare svobodo vesti in molitve, svobodo ljubezni in požrtvovalnosti, svobodo prosvete in nauka, tak narod očitno propada, in zanj ni več najti zdravila drugod, kakor v veri. Ako omahljiv in bojazljiv narod ne ve vkoristiti si položaja in braniti svoje pravice, ki se vedno teši in tolaži z bodočnostjo, ki nosi na prodaj čast in ime svoje, da mirno vživa plodove svoje gnjilobe, tak narod se je preživel; jedino živa vera mu zamore povrniti življenje. Kar velja o sv. veri v obče, to velja tudi o posameznih člankih verskih, toraj tudi o jedinstvi, katero je Bog človeštvu daroval in s krvijo svojega sina posvetil zato, da se ponovi ona stara zveza sloge in ljubezni, ki je v začetku vladala na svetu in da se enkrat za vselej uničijo cni razdrvi in prepri, ktere strast in ohlost vedno širi med narodi. Kjer ni te jedinstvi, ondi vlada ali nered in samovoljnost, da ni noben član svete vere varen pred zanikanjem in pačitvijo; ali pa tolika mlačnost in zanikernost da so brez sadu darovi vere in vsa moč cerkvena; v obeh slučajih pa ni

Opomnimo le na zgled ranjkega dr. Bučarja. Ko je bil v Novem mestu od narodne stranke prevzel kandidaturo za deželni zbor kranjski, pestili so ga tako dolgo, da je kandidaturo zopet popustil. Pa s tem liberalne vlade še ni potolažil in jej še ne zadostil. Bil je ob enem iz Novega mesta prestavljen v Kočevje, kjer je imel priliko premišljevat, da vradnik ne sme imeti druge volje, kakor vladine. Ne pravimo, da naj se tudi zdaj tako ravna; to pa bi se smelo po vsi pravici tirjati, da naj bi vradniki ostali doma in vsaj naravnost ne nasprotovali vladi, ako je že nečejo podpirati.

Jako dobro se je letos obnesil prvi volilni razred. Lansko leto se je vdeležilo volitve samo 207 volilcev, letos jih je prišlo 227. Lani so bili dobili naši kandidatje samo 89 do 93, nasprotni pa 112 do 116 glasov, letos smo z jednim kandidatom zmagali in bi bili tudi z drugim, ako bi ne bilo nekterih volilcev, ki hočejo obema strankama prav storiti in so toraj volili enega naših in enega nasprotnikov. Izvoljena sta namreč narodni kandidat Fortuna s 114, in liberalni Garibodi s 114 glasovi. Dr. Moše je dobil 112, dr. Pfefferer pa 113 glasov. L. 1879 imeli so naši kandidatje le 75, nemčurski pa 119 glasov. Ako pomislimo, da je šolski nadzornik Pirkner v drugem razredu od 556 glasov dobil ravno potrebno nadpolovično večino 279 glasov, in bi bilo treba ožje volitve, ko bi bil vjel le en glas manj, smemo pač z napredkom narodne strani zadovoljni biti. Sicer pa je mnogo okoliščin in razmer, ki so krive, da narodna stranka tako silno težko pri mestnih volitvah zmaguje.

Naj omenimo še neke reči, ki smo jo zapazili. Dozdeva se nam, da se je privatnih vradnikov preveč postavilo v drugi volilni razred, zlasti železniških. Samo cesarski, deželni in mestni vradniki spadajo sami po sebi v drugi razred, ako prihodniski davek plačujejo, privatni pa se razdele v razne razrede po visokosti svojega davka. Letos pa kar naenkrat nahajamo 5 železniških vradnikov, ki so bili lani v tretjem razredu, med volilci drugega razreda, dasi se jim njihova plača ni tolikanj povikšala, da bi plačevali najmanj 22 gld. 50 kr. direktnega davka. Opozorimo toraj narodne

mestne odbornike, naj to reč nekoliko natančneje pregledajo in pri potrditvi novih volitev liberalno gospoda na to opomnijo.

Tudi smo pogrešali v imeniku in na volišči več doktorjev, dasiravno imajo po § 28 prav enako volilno pravico, kakor penzionisti. Liberalni gospoda je dozdej trdila, da imajo samo tisti doktorji volilno pravico ki imajo v Ljubljani tudi domovinstvo. To pa ni res. §. 28 pravi, da imajo volilno pravico: 2. v občini bivaajoči (Gemeinde-Angehörigen) in sicer: a) ki od hiše ali zemljiša v občini leže plačujejo davka vsaj po 5 gld., ali pa od kake obrtnije vsaj po 8 gld. starega denarja; b) penzionirani vradniki, ako od pokojnine plačujejo prihodniski davek; c) doktorji vsih fakultet, ako so na domačih vseučiliščih zadobili svoje diplome itd. Beseda „Gemeinde-Angehörige“ obsega vse prej imenovane. Tisti pomen, kakor pri doktorjih, ima toraj tudi pri davkoplačevalcih in pri penzionistih. Ako toraj pri doktorjih pomenja domovinsko pravico, pomenjati jo mora tudi pri posestnikih hiš in zemljiš, kakor tudi pri penzionistih, in dosledno bi toraj tudi noben hišni posestnik, noben obrtnik, noben penzionist ne imel volilne pravice, ako v Ljubljani nima domovinske pravice. Ako jo pa priznavate posestnikom in obrtnikom, ki dovolj davka plačujejo, in penzionistom sploh, ki imajo domovinsko pravico tam, kjer so imeli zadnjo javno službo, potem je tudi domačim doktorjem, ki stalno bivajo v Ljubljani, ne smete in ne morete odrekati. Po drugih glavnih mestih tudi res tako ravnaajo, in na Dunaji imajo vsi tam bivaajoči doktorji volilno pravico, ako imajo domovinsko pravico tudi kje drugje. Volilni red za mesto ljubljansko je že sam na sebi jako pomankljiv ter postane še bolj jednostranski vsled tukaj omenjenih neprilicnost in nepravilnost. Kadar bodo pa te odpravljene, ne bo narodni stranki več tako težko zmagati, ampak Ljubljana bo dobila tisto lice, ki ga kot glavno mesto slovensko po vsej pravici zasluži.

Toliko so sedanje volitve pokazale, da se pri volitvah za deželni ali državni zbor narodni stranki v Ljubljani ni treba prav nič bati za zmago, in da bo pri vsaki taki volitvi

razloček glasov enako velik, če ne še večji, kakor je bil pri volitvi g. viteza Schneida. Po izidu sedanjih volitev namreč spada na narodno stran v prvem razredu 114, v drugem 274, tedaj skupaj 388 glasov. Iz tretjega volilnega razreda se smete po odbitih onih volilcih, ki ne plačujejo 10 gld. direktnega davka vsaj dve tretjini od 189 naših volilcev tedaj najmanj 120 prištevati k volilcem prvega in drugega razreda, tako da imamo skupaj 510 do 520 glasov. Liberalci jih zamorejo v najugodnejšem slučaju, ako namreč zopet skoraj vsi uradniki in penzionisti volijo zanje, k večem dobiti v prvem razredu 114, v drugem 287, v tretjem 20, toraj vseh skupaj k večem 421 skupaj spraviti. To so številke, ki jasno govoré, in iz katerih bodo tudi naši nasprotniki spoznali, da je Ljubljana za nemške liberalce in domače nemškutarje zgubljena!

Volilna pravica penzionistov.

Pri vsakih volitvah se ljudstvo naše hudeje nad penzionisti, ker pri vsaki volitvi ravno ti zoper nas odločijo, kakor so tudi letos v drugem razredu mestnih volilcev. Že zdrava pamet ljudska se izrazuje pri navadnih ljudeh, da bi penzionisti ne smeli voliti, kakor na kmetih stari gospodar, kedar sinu izroči kmetijo, zgubi vse politične pravice pa tudi gospodarstvo in prvo besedo pri hiši. Če uradnik ali častnik v pokoj gre, in drugemu, ki za njim pride v službo, prostor naredi, potem je podoben kmetu, ki je kmetijo izročil sinu, sebi pa si izgovoril kot. Ni pravično, da imata tukaj dva na enkrat volilno pravico, zastopati politično pravico kakega urada, namreč vpo-kojeni uradnik in tisti aktivni uradnik, ki je stopil na njegovo mesto v službo.

Še bolj krivična pa postane volilna pravica penzionistov, če se pomisli, da se ista pravica odteguje malim obrtnikom, takozvanim malim patentarjem. Tak obrtnik mora z delom svojih rok prerediti dostikrat veliko ročbino, v vseh rečeh se mora na stran postaviti večemu obrtniku, samo da mu obrt ne gre tako dobro, da toraj menj davka plačuje. Ta mož je delaven, koristen ud človeške družbe, on redi sebe in druge, med tem ko vpokojenec

drugod rešitve, kakor v veri, ker v njej se varuje čast in svoboda in plodovitost v življenji in delovanji. To resnico sta apostola naša dobro čutila, a jo potomcem svojim priporočila z vzgledom svojim.

V okolnosti, v katerih sta živela naša apostola pred tisoč leti, pokazale ste se posebno dve potrebi med Slovani, kterima sta morala zadostiti, ako sta hotela doseči vzvišeni namen svojega poklica. Te potrebi ste bili: 1. poraba jezika slovanskega v liturgiji in pri službi božji, in 2. samostalna ter od vsakega nasprotnikovega vpliva prosta cerkev. Oboje pa sta dosegla apostola naša pod zavetjem jedinsti cerkvene, premagavši pod krepko obrano prvostolnikov rimskih vse težave in ovire, ki so ju srečavale pri njunem poklicu. Kar se tiče prvega, sta apostola vrlo dobro umela vrednost in ceno narodnosti. Njima bil je narodni jezik posebni dar božji, ki ima prirojeno pravo, da ga hranimo in razvijamo, da ga rabimo povsod v zasebnem in javnem življenji. Odločno odbijala sta od sebe odurnost, ki v zvezde kuje narodni jezik in narodne običaje v domači deželi, na tujem pa jih razglasja za prokletstvo in nesrečo; razglasila sta, da je krivično in neopravičeno, narodni jezik v kot potisniti in s tujim nadomestiti, ker je baje surov, zraven pa prikratiti mu vsako sredstvo, da bi se

razvil in poblašil; da, apostola naša bila sta v tem obziru trdno prepričana, da je treba tesno spojiti narodnost in jezik narodni s sveto vero ter porabiti ga kot živo orodje izvelčanja ljudstvenega. S takim duhom napojena ljubila, gojila in branila sta jezik slovanski tako, da sta mu priredila pot do svetišča in do službe božje. Njima naj se Slovani zahvalimo posebno za prednost našega jezika, s katero se ne more ponašati noben narod v Evropi, ne Nemec, ne Francoz, ne Italijan, da je namreč sveti jezik, v katerem se spreminja kruh v telo in vino v kri Jezusovo za odrešenje sveta. Pač moramo seveda pritrditi, da je to stalo naša apostola silnih težav in mnogobrojnega truda; a vse to premogla sta srečno v korist sveti veri in narodu našemu pod varnim zavetjem svete stolice rimske. Takoj v začetku njunega delovanja, ko sta jela oznanjevati besedo božjo Slovanom v domačem jeziku, ko sta začela sveto pismo in liturgične knjige prelagati v jezik slovanski, ko sta jela zbirati okrog sebe deco slovansko ter jo poučevati v knjigi in službi božji, zagrozila jima je nevihta od nasprotnikov; a če vprašamo po vzroku, vidimo da zato, ker so se bali protivniki naših apostolov, da bi se tem načinom odtujil njih moči gospodstvu in samovoljnosti narod slovanski. Vse ostalo je le izgovor. Izgovor je bil, jezik

slovanski proglasiti surovim, ki ne pristoja vzvišenosti službe božje in svetih skrivnosti, ker protivniki niso kar nič poznali jezika slovanskega. Izgovor je bil, da je Bog posvetil samo tri jezike in namenil službi božji, ker je dopustil, da so se le trije jeziki: judovski, grški in latinski zapisali na križu Jezusovem. Izgovor je in prava zlobnost, ker so trdili, da Bog ne odobrava po Konstantinu izumljenih pismen slovanskih, ker, ko bi bili to po njegovi volji, bi bila znana ta pismena v začetku, kakor semitska, grška in latinska; očitni namen tej trditvi je, obsoditi siromašno Slovanstvo na vedno surovost ter mu vzeti ono orožje, katero ponuja knjiga in znanost vsakemu narodu, da samostojno živi in se otme tuji samovoljnosti. Dasi so bili toraj ti razlogi le neopravičeni izgovori, vendar so imeli v onej dobi velik vpliv in treba je bilo navdušenosti, učenosti in posebne svetosti naših apostolov, posebno mlajšega Konstantina, da sta odstranila te velike zapreke, ko sta bila prvi pot v Rimu. Odtod tudi gotovo izvira krasno pismo papeža Hadrijana II. na moravskega in panonskega kneza Rastića in Kocela, katero je nesel seboj Metod po smrti brata svojega jeseni l. 869. v Panonijo, in katero se nam je ohranilo samo v slovanskem jeziku.

(Dalje prih.)

le od nekake miloščine živi. Penzionisti sicer ugovarjajo, da so si pokojnino sami vplačali, pa to ni res. Nekaj malega res plačujejo službujoči uradniki v pokojninski zaklad, pa to ne zadostuje, sicer bi ne bilo treba, da država vsako leto izplača dvanajst milijonov za pokojnine. Tudi se ugovarja, da tudi penzionisti davek plačujejo. Pa ta davek je le navidezna reč. Davek se precej odtegne, kedar se mu pokojnina izplača, in če kdo potegne 99 gld. namesto 100, in se mu 1 gl. kot davek uračuni, reklo bi se ravno tako lahko, da ima le 99 gld. pokojnine, pa nič davka. Ravno taka je z uradniškim davkom. Pravi davek plačujejo le oni, ki ga morajo odrajtati, ne da bi jim kdo zagotovil dohodke, ki ga plačajo tudi, če jim pridelke toča pobije, če se jim obrt ali kupčija dobro ali slabo ponaša.

Čudno je nadalje tudi to, zakaj se je vpo-kojenim uradnikom dovolila volilna pravica, vpo-kojenim duhovnikom pa ne.

Če je že pri državnih volitvah malo opravičena volilna pravica penzionistov, toliko menj se dá opravdati pri volitvah v občinske zastope. Občina je samoupravna ustanova, in tu bi morali odločevati samo domačini, ne pa tuji ljudje, ki slučajno v tej občini živé. Penzionisti iz raznih dežel in narodov so se naselili v Ljubljano le zato, ker je tukaj boljši kup življenje. Ali je v Ljubljani župan Peter ali Pavel, to jim nič ne škodi in ne koristi, oni gledajo le na to, kje bi se dobilo boljši kup stanovanje, kje se toči boljša vinska kapljica in kje se bolj po ceni kosi. Kako se v Ljubljani gospodari, kako se v šolah uči, kaj se ima zidati, kaj podvzeti, vse to je njim v resnici deveta briga; da se pa kljub temu toliko zanimajo za mestne volitve, to stori le pustolovno politiziranje, za katerega imajo časa dovolj, to stori sčuvanje nemško-liberalnih časnikov in nemškutarških agentov.

Malim obrtnikom, ki so tu doma in se svojim delom preživé, ki se zanimajo za občinske zadeve, ker je od njih mnogokrat odvisen njih zalužek, takim se volilna pravica ne dá; usilila pa se je penzionistom, ki morda niso tu doma in se toraj za naše zadeve ne zanimajo, ki se ne brigajo za mestno gospodarstvo, saj njim ne more nič škoditi, nič hasniti, ker itak svojo redno pokojnino vlečejo, naj bo mestni zbor kakoršen hoče. Ti večidel tuji penzionisti odločujejo pri naših volitvah v Ljubljani, oni imajo osodo mesta v rokah! Ali ni to nesmisel in največa ironija na ustavne pravice državljanov?

Volilni red ljubljanski je sploh jako čudno sestavljen. Kak penzionirani stotnik ali uradnik pride iz Pemskega ali Nemškega od kod, za Ljubljano in za Slovence sicer ne mara, morda še čez nje zabavlja, vendar tukaj ostane, ker je živež bolj po ceni, ko v drugih mestih; kako leto ostane, potem pa se morda spet kam drugam preseli. Takemu možu, ki mu ni mar za deželne in mestne zadeve naše, priznana je volilna pravica; nasprotno pa kaplani po ljubljanskih farah nimajo volilne pravice, akoravno so v aktivni službi in koristno delujejo v potu svojega obraza, akoravno so domačini ter se živo zanimajo za blagor meščanov, akoravno so volje, za zmirom ostati, če ne v tem mestu, pa vsaj v tej deželi. Kaka krivica, kaka nesmisel pri tem ljubljanskem volilnem redu! Vidi se mu, da je vrezan prav po liberalno-centralističnem kopitu.

Mestni zbor ima pravico, popraviti si svoj volilni red. Dokler so nemškutarji na čelu, pač ni upanja, da bi kaj predelali. Kadar pa naši enkrat v večino pridejo, bo njih prvo delo to,

da popravijo volilni red. Penzionistom se mora volilna pravica vzeti, posebno pa takim, ki niso naši rojaki, se toraj za naše zadeve ne zanimajo. Nasprotno pa se mora volilna pravica podeliti malim obrtnikom in pa vsem službujočim duhovnikom, ali plačajo kak davek ali pa ne.

Če so nas penzionisti prav letos še potlačili, vendar se zemlja vrti, vse se spreminja, v državnem zboru samem že pretresajo volilni red; upamo, da pride tudi volilna pravica penzionistov enkrat v razgovor, in videti je, da uživa ta pravica malo simpatij med ljudstvom.

Politični pregled.

V Ljubljani 27. aprila.

Avstrijske dežele.

Pri mestnih volitvah v **Lincu** je zmaga-
gala katoliška stranka s 350 proti 250 glasom. Ob enem se vrše volitve v Inomostu.

Minister unanjih zadev, baron **Helmerle**, je dobil veliki križ sv. Štefanovega reda.

Naredbo zarad **česke** univerze v Pragi predložila bo vlada državnemu zboru v potrjenje, ter pride stvar precej na vrsto, kedar se državni zbor snide.

Volitve v **ogerski** državni zbor se bodo vršile koncem mesca rožnika.

Vnanje države.

Francozi so pričeli operacije v Tunisu. Hoteli so izbarkati nekaj vojakov v Tabarki, pa morje je bilo tako nepokojno, da se barke niso mogle bregu približati, ter so se umaknile zopet nazaj. V Tabarki je bojda 3000 Kumirjev (tako se imenuje tisti arabski rod, proti kateremu se hočejo Francozi vojskovati). Tuniški vladar sam ne vé, kaj bi storil, ali bi se ustavil z orožjem v roci, ali bi pustil Francoze delati, kar hočejo. Naj pa stori to ali ono, pod francosko oblast bo vendar prišel. Glavni vzrok vojske je to, ker hočejo Francozi tudi nekaj od turške dedščine dobiti, kakor so dobili Rusi Kars in Besarabijo, Avstrijci Bosno, Srbi Niš, Črnogorci Nikšić, Bolgari severno podnožje Balkana, Angleži pa Ciper. Če pa Francozi vzamejo Tunis, pograbili bodo Lahi Tripolis. To se več ustaviti ne dá, zato je zastouj misliti, da bi se ta stvar še z lepa poravnati dala, ali da bi Francozi še odjenjali in vladarju Tunisa deželo pustili.

Izvirni dopisi.

Od Celja, 22. aprila. (Duhovniška plača nekda in sedaj.) V novejšem času razglasila se je zopet vest, da visoka vlada resno misli na vrvanje duhovniške plače, da pa je stvar tako zamotana, da se pri najboljši volji (boljše rečeno: pri praznih možgih) ne da dovršiti. Sedaj je 100 let dopolnenih, odkar je bil začel cesar Jožef II. stare fare rušiti in iz njihovih odlomkov nove fare in farice ali kuracije sestavljati. Faram, po njem ustanovljenim, določil je po 400 gld. srebra, kuracijam pa po 300 gld. sr. plače iz verskega zaloge, katerega je bil za posamezne dežele iz premoženja tamošnjih po njem zadušeni samostanov, bratovščin itd. sestavil. Da je ta plača za sedanje čase vseskozi prepričla, tega menda ne bo nihče tajil, pa mnogo ljudi ne ve, koliko da je pred 100 leti 100 gld. sr. veljalo. Te dni našel sem sto let star inventarj, ki nam kaže, kakšno ceno da je pri nas imela živina, žito in živež takrat, ko je cesar Jožef II. duhovniško plačo vredeval. Čujmo!

Par volov veljalo je po 30 do 60 gold.

Krave bile so po 8 do 15 gld.; telice po 4 do 6 gld.; svinje po 2 gld.; ovce po 36 kr.; konji po 9 do 15 gld.; breja kobila cenila se je le na 14 gld.

Pšenice mernik (škap) po 1 gld., zmesi mer. po 39, rži mer. 42 kr., koruze mer. 36 kr., ajde mer. 24 kr., ječmena mer. 36 kr., prosa mer. 36 kr., fižola mer. 30 kr. — Špeha 1 funt le 6 kr. Da cela gostija se je odpravila za 6 gld. Se ve, da nevesta ni imela tisučakov dote, ampak po 10, 20, 50 pa tudi le po 5 gld. Pa tudi funt prediva ni stal nad 3 kr. in palica domačega platna ne črez 10 kr. Da so tudi grunti bili takrat celo pod ceno, se da lahko misliti. Kmetija se je cenila po 100 do 200 gld.

Treba je pa pri tem še dobro pomniti, da vse te navedene cene nastavljene so v „šajnu“, tako da 100 gld. srebra je veljalo 250 rajnš šajna — 300 gld. srebra toraj 750 rajnš šajna. Ako bi sedaj župnikom po 750 gld. av. velj. letne plače določili, shajali bi gotovo še veliko težje, kakor pred 100 leti s 300 gld. šajna, ker so vsi pridelki v ceni 10krat poskočili. Ravno tako potrebno je predrugačiti „štolpatent“ cesarice Marije Terezije od 13. dec. l. 1774., ki se je tako postaral, da ne sodi za sedanje razmere. L. 1774. imel je denar vse drugo vrednost, kakor dandanes! V zapuščini ali inventarji od 20. okt. l. 1763 najdem za sprevod (kondukt) in sv. mčo zaračunjenih le 48 kr. šajna!! Kje so časi, kje so dnovi.“ —

Iz Goriškega, 21. aprila. (Izv. dop.) („L' Ecova“ obramba; novi komisar pri okr. goriškem glavarstvu; božanje in podpora vradniških udov in njih otrok, pa vbogi kmečki stan.) — Da nisem hitro na „Ecovo“ obrambo v 29. l. od 10. t. m. pod naslovom: „L' Eco“ pro doma sua,“ odgovoril, temu je bil vzrok veliki teden, v katerem se pač ne dostoji nobeno pričkanje ne ustmeno ne pismeno, in to tim manj, ako se namreč živo spominjamo dogodeb, ki so se ravno pred 1848. leti v Jeruzalemu v naše odrešenje vršile, po katerem naj bi vsi narodi v eno pravo cerkev združeni tudi po bratovsko živeli! Sicer bi skoraj ne bilo vredno za pero prijeti, in le zato se lotim danes pisanja, da ne bo naša sicer v drugem oziru spoštovana „L' Eco“, menila, da je s svojo malo dovtipno (?) logiko „Slovenca“ in njegovega goriškega dopisnika potlačila. Najpred imenuje vse slovenske časopise „foglietti sloveni“, kar pomenja kakor neko zaničevanje, da so naši listi proti laškim le paglavci, akoravno je „Narod“ dnevnik, „Slovenec“ trikrat na teden izhajajoči časopis, med tem ko gospá „L' Eco“ le po 2krat na teden izhaja. Huduje se, da so slov. listi preobčutljivi čez vso mero, da povsod vohajo sovraštva ter sumničijo odpadnike in izdajice ter da imajo hudo navado spričevati svojo zvestobo do cesarstva s tem, da dolžijo druge kakor puntarje. In to vse — piše „L' Eco“ zato — ker smo dali prostor obrambi enega škofa. Zakaj sta ravno „Edinost“ in hrvaška „Sloga“ pa le v narodnostnem oziru nekoliko občutljivo sicer velespoštovanega pa v točki narodne ravnopravnosti prepopustljivega poreškega škofa prijeli, ste imele gotovo tehtne vzroke in pa očitne „date“ zato, in tudi dopisnik „Slovenčev“ je moral v 37. l. pritrditi temu in še z novimi dokazi iz skušnje njih žalibog preistinite trditve svetu priobčiti, pa le iz tega dobrega namena, da bi na višem mestu že enkrat spregledali napake in krivice in iz kakošnje izreje izhaja tlačenje slovanstva v Istri, da bi se polagoma tistemu v okom prišlo, ker s sistematičnim

poitalijančevanjem Istre se veri in carstvu slaba usluga ter le „irredenti“ v roke dela. To in nič drugega niso omenjeni „foglietti sloveni“ nameravali, saj so se ravno zato ustanovili, da branijo narodove pravice ter odkrivajo napake in krivice, naj si pridejo od ktere koli strani. Vemo tudi, da sedajni tržaški, pred bivši poreški škof, je pošiljal iz prave pastirske skrbi mnogo mladenčev z njegovo lastno podporo rajše na hrvaško gimnazijo na Reko, da so se tam naučili temeljito svojega v Istri potlačenega maternega jezika, nego v bližnji Koper, kjer se, kakor že rečeno in iz skušnje dokazano („Slov.“ 37 l.) odgojujejo večidel le renegati, ki ne morejo imeti srca do lastnega naroda, ker so se v ptujem preslaskem toškanskem jeziku izšolali. *) (NB. V Kopru je bil pred leti znani gimn. profesor, pred postavnim časom vpokojeni glasoviti ljubljanski „Tagblattov“ vrednik Fr. Spitaler, ki je po narodnosti nemški Tirolec, a je delal vedno le sramoto zlasti pa po neverškem in protinarnem bivšem „Tagblattu“, vrli Tirolec!)

Mislilo se je, da bo monsg. Glavina tudi v narodnostnem oziru nasledoval v verskem in narodnem oziru vrlega monsign. Dobrila, a smo se motili.

Pred ravno omenjenim obče cenjenim pravim katol. in rodoljubnim škofom, rojenem v Tinjani v Istri, sta pospeševala poitalijančevanje tudi škofa Peteani in Leonardu, (recte: Leonardič iz slovenskih Brd nad Gorico), katerih poslednji je bil kot župnik — dekan nek tudi največ kriv, da se je $\frac{3}{4}$ ure od Gorice oddaljeni Ločnik pod njegovim dušnim pastirstvom skorej do čistega pofurlanil, da si sedajni velespoštovani dekan ločniški č. g. A. K. vse prizadeva tam slovenske ostanke ohraniti, za kar mu bodi javna hvala tu izrečena. Tedaj pred 1848 l. je bilo tako potujčevanje nekam saj umevno, če ne ravno odpustljivo, da v sedajni dobi narodnostnega probujenja je to gotovo neodpustljivo, ako se, mesto stare, narodnosti zadane rane, celiti, jih še razširja in dela neozdravljive.

Ko bi hotel jaz pa na posamezne točke „Ecove“ šepaste obrambe odgovarjati ter jih pojasnovati, bi bil moj dopis predolg; zato hočem le še najvažnijo točko omeniti. On trdi dosledno, da so Italijani goriške grofije, — kar pa dela „irredenta“ v drugem delu Primorja, v Trstu, Kopru, Poreču, Piranu idr. tudi nič ne omenja, — dobri Avstrijanci, da utegnejo biti med vsimi morda kake štiri vroče glave, (kdo se smeje?) ki drugače mislijo, da s tem naj ima opraviti policijski komisar in državni pravnik, ter si ne misli, da je njegova dolžnost jih ovajati, ker s tem bi ne kazali čednosti, da bi bližnjega tožili.“ To se pa pravi k drugih grehom molčati ter potuho dajati, kar opravičuje zopet stari pregovor, da vrana vrani ne izkljuje oči! Dalje se opravičuje s tem, da se najde tudi med Slovani kak norec, pa zato, nas ne dolži s tem, da so vsi Slovani panslavisti, ki hočejo avstrijskega orla oskubiti itd. Nobenemu pač ni znano, da bi obstala kje kaka prekucijska družba za vresničenje panslavizma med nami, in da bi dajala od sebe kako znamenje svojega obstanka, kakor dela to „irredenta“, ker sleherni lahko vé, da politično združenje vsih Slovanov, zlasti onih v Avstriji, pod ruskim ali katerim koli žezlom, je le politični „non sens“ in prazni strah, le

ponočna pošast, ktere o belem dnevi nikjer viditi ni, stvar za vselej nemogoča, kateremu je geografični položaj slovanskih narodov po Evropi količkaj znan. A „irredenta“ pa gotovo obstoji, ter ni nikakor tako nenevarna, (za zdaj se ve da še ne, pa kdo vidi v prihodnost?) in nedolžna, kakor meni naivna gospá „Eco.“ Če je „Eco“ res odmev Primorja, bi morala pač tudi po načinu odmeva v fiziki vsaki ljubi in neljubi jej odmev dajati in v svojo kroniko nepristransko zabilježevati vse dnevne dogodke saj objektivno; ali da ona vse take dogodke tako rada ignorira, se pravi to po katol. katehizmu, k ptujim grehom molčati, in grehe spregledati itd.

Toliko draga „Eco“ v pojasnilo na tvojo „ljubezni polno“ pa dovtipno (?) obrambo v 29. l. od 10. aprila t. l.; zatoraj ne zameri časnikarski šegi, ako sem te onikrat malo po-božkal z nado, da boš bolj pazila za naprej, ko boš o Slovanih in njih težnjah kaj pisarila; saj sem prepričan, da imaš dovolj dobre volje, moči tudi, torej bodimo si zopet po pregovoru „chiarì patti, buoni amici!“ To pa se zamore le tako goditi, da odkriješ včasih tudi rane, ki se slov. narodu tudi od tvojih rojakov v Primorju sekajo, da ne le z besedo, ampak tudi v djanju kažeš, da nam ne le privoščiš, ampak tudi po svoje h vživanju ravnopravnosti pomagaš; kajti le tako boš vredno nosila ime, ki se lesketa z spodbudo papeža Pija IX na čelu tvojega lista, da si res pravi odmev vsega Primorja. Potem se ti ni treba bati, da bi te kak slovenski list še kdaj napadal, ako boš v vsem svojem djanju kazala, da imaš tudi djansko ljubezen do nas, po besedah sv. Janeza evangelista: Otrci, ne ljubite se le z besedo, ampak v djanju in resnici. Potem mirna Bosna; — Po odhodu c. kr. okrajnega komisarja conta*) Manzana je prišel na njegovo mesto neki Zueck, (recte Cvek!) iz laškega Gradišča, ki zopet kakor prejšni ne zna nič slovenščine; in to se pravi pod Taafevom ministerstvom izvrševati ravnopravnost. Tako pač ne pridemo nikakor naprej. Ker na goriškem glavarstvu, razun enega vradnika in okrajnega glavarja, ki še precej lomi slovenščino, pa le bolj ustmeno, in nihče razun tolmača slovenščine prav zmožen, zato nam od te oblasti dohajajo le nemški dopisi; iz okrožne in okrajne sodnije pa laški, akoravno smo še omikani laščine v pismu še manj zmožni, kakor nemščine. Jaz menim, da bi morala županstva sama bolj energično slovensko uradovanje tirjati in skupno postopati; kajti le „vigilantibus jura“, to se pravi, le čuječi narod, ki vpije in zahteva svoje pravice, le ta jih bode vdobil!

Da zamorejo vradniki živeti po svojem stanu, zato jih ne more nihče zavidati; zato so se jim tudi plače zaradi dragine živeža zadnja leta povišale, pa vendar bi to moralo svoje meje imeti, ker ravno zaradi previsokih plač vradnikov in pokojnin se ne morejo znižati davki. Ako vradnik umrje, dobi njegova soproga dosmrtno pokojnino in če ima še nepolnoletne otroke, dobé tudi ti svoje „doneske za odgojo“. Tako je nedavno umrl neki davkarski uradnik, zapustivši še mlado udovo s šestero otrok. Ona viece $\frac{1}{3}$ t. j. na mesec po 30 gl. pokojnine, otroci pa vsak po 10 gl. na mesec, t. j. skupaj mesečnih 60 gl. z ma-

*) Laška beseda „conta“ ni identična z nemško: „Graf“ ker nemški „graf“ spada h visokemu plemstvu, a laški conte je najnižja vrsta plemstva; tacih je vse polno v Furlaniji, vsak večji posestnik je poslal svoje dni navadno „conte“, ki so pa zdaj zelo obožali. Pis. —

terjo 90 gl. do polnoletnosti. Tako vemo, kam gre davkarski denar in dokler se bo tako rav-nalo, ne pridemo nikoli k znižanju davkov. Kmetu pa, kateremu slabe letine ali nevihte vse odneso, nihče ne pomaga in mora za zastale davke, da se zamorejo vradniške sirote dobro rediti in odrediti, zadnji rep iz staje dati ali pa mu sodnjiski hlapec ponj pride. Je li to enakopravnost, da se s kmetom tako nevmisljeno brez njegovega zadolženja ravna, a vradniški stan pa tako božka? V Italiji imajo le najbolj zaslužni vradniki dostojno pokojnino, a večina si mora pred poskrbeti, t. j. v mladosti varčna biti, da si prihrani kaj za starost. Pri nas je pa vlada preveč radodarna v podelivanju pokojnine; tudi to bi trebalo boljše vravnati, če ne pride podlaga Avstrije, kakor se kmečki stan imenuje, kmali vsa na boben. Zakaj naj ravno kmečki stan vsih trpljenja nosi? Tu je treba hitre pomoči, če ne bo vse narobe!

Domače novice.

V Ljubljani, 28. aprila.

(Pri mestnih volitvah v II. razreda) so z veliko silo zmagali nemčurski kandidati. Dobili so namreč Doberlet 287, Ziegler 286, Chorinsky 284 in Pirker 279 glasov. Naši kandidati so imeli: Grasselli 274, Potočnik 269, Bajer 267 in Klemenčič 265 glasov. Lani so imeli naši kandidati od 227 do 242, nemčurski pa od 280 do 289 glasov. Število narodnih volilcev je toraj poskočilo, število nemčurskih se je zmanjšalo, in če pojde tako naprej, ni dvoma več, da k letu pridobimo tudi ta razred.

(Volitve v I. razredu) bila je kakor ona v drugem jako živahna. Izvoljena sta narodni kandidat Fortuna s 114 glasovi, in liberalni Anton Gariboldi s 114 glasovi. Dr. Mosè je dobil 112 glasov, dr. Pfeifferer pa 113 glasov. Lani so imeli naši kandidati 89 do 93, nasprotni pa 112 pa 116 glasov. Obširneje govorimo o tej reči v vvodnem članku „Po volitvah.“

(Javna zahvala.) Za poduk mladine v petji naprosil sem rodoljube našega kraja, da so zložili toliko vkup, da se je kupil harmonij. Zahvalujem se vam darovateljem v svojem in v imenu mladine. (Največ so darovali gg. Šlibar dekan 30 gl. Lenarčič 17 gl., Jelovšek 19 gl. Kotnik 10 gl.) Vse darovatelje in njih doneske imam spisane v poberalni poli, ktero vsak lahko pri meni ogleda, kjer bo videl tudi račun stroškov. Nabralo se je 124 gl. 80 kr., potrošilo 125 gl. 24 kr. Še enkrat pristrčna hvala!

Na Vrhniki, 31. aprila 1881.

Vinko Levstik,
nadučitelj.

Sveto leto

je ravnokar izšla knjižica. Obsega na 130 str.:

a) Molitve pri obiskovanji treh cerkev s trojnimi litanijami, ki se edino smejo pri službi božji moliti, t. j. vsih svetnikov, Matere Božje in presv. Imena Jezusovega.

b) Poduk o odpustkih. Jutranja in večerna pobožnost; sv. maša; križev pot in rožni venec.

c) Sostavek popolnih odpustkov, ki se zamorejo vsak dan meseca zadobiti; sostavek nepopolnih lahko zadobljivih odpustkov.

Potem takem knjižica ni le za zdajno, ampak tudi poznejša sv. leta pripravna in zaradi raznih molitev in dodatka o odpustkih vedno podučljiva in polna duhovnega dobička za verno ljudstvo.

Velja z lepim zavitkom 20 kr., vezano 35 kr.

J. Biaznikovi nasledniki v Ljubljani.

*) Kaj bi nek rekla g. „Eco“, ako bi se isterski Italijani tako sistematično narodno ubivali, kakor se to po italijanih in vladnih organih vbo-gim Slovanom tam že stoletja godi? Pis.